

Värmländska byggnadsminnen: Brattforshyttan

Kommun: Filipstad

Socken: Filipstad

Funktion: Industriminne

Tillgänglighet: Området kan besökas på egen hand hela året.

Beskrivning

I Brattfors, en mil sydväst om Filipstad, ligger en av Värmlands bäst bevarade hyttanläggningar, Brattforshyttan. Hyttan omtalas första gången i Gustav Vasas jordebok 1540 där det uppges att fyra bergsmän äger och driver Brattfors hytta. Sedan dess har hyttan byggts om och ändrat utseende ett flertal gånger. Dagens anläggning är typisk för 1800-talets andra hälft. Masugnen uppfördes 1835 och en första rostugn tillkom sannolikt kort därefter. Den kvarvarande rostugnen byggdes så sent som 1899. Utöver framställningen av tackjärn i hyttan tillverkades också en del gjutgoods, bland annat skorstenar. Under 1600-talets första hälft anlades två stångjärnshamrar på platsen. Vid mitten av 1800-talet övergick man till lancashiresmide och med det ökade produktionen. Nu framställdes smältstycken som utvalsades till stålskenor. Lancashiresmedjan var i gång fram till 1918. Idag finns endast husgrunderna kvar. Malmen till hyttan hämtades från gruvorna belägna norr om Filipstad, troligen både från Nordmark och Persberg. Vägen dit var lång och mödosam men trots detta var hyttan igång ända fram till 1920. Från 1902 underlättades transporter då man fick kontakt med Bergslagsbanan genom den smalspåriga järnvägen Brattfors-Geijersdal. Läget var dock fördelaktigt ur en annan synpunkt. Det fanns god tillgång till skog i området. I hyttan och i smedjorna behövdes stora mängder träkol som tillverkades i närbelägna milor. Tack var sitt något avskilda läge undgick man konkurrens från de virkeskrävande gruvorna och andra hyttor och bruk. De sista sju åren ägdes och drevs hyttan av Uddeholmsbolaget. Dagens hyttanläggning består i huvudsak av två delar: masugnen och rostugnen. I rostugnsbyggnaden finns utöver

själva rostugnen en malmkross bevarad. I de byggnader som omger masugnen finns flera detaljer av teknikhistoriskt intresse att beskåda. Bland annat en äldre malmstamp och turbiner för drift av mekaniska installationer som exempelvis den blåsmaskin som användes för att blåsa in blästerluft i masugnen.

Skyddets omfattning i sammandrag

Hyttan samt ett avgränsat område runt om hyttan. För fullständiga skyddsföreskrifter, kontakta Länsstyrelsen.

Lästips

- Furuskog, J, *De värmländska järnbruken*, Filipstad 1924.
- Jakenberg, K-E, *Uddeholms Aktiebolag 1870-1985*, Nykroppa 1991.

Ändringsinformation

Datum, kommentar:

- 2007-11-09 Första versionen - huvuddelen av informationen hämtad från tidigare byggnadsminnesbeskrivningar.

Kontaktuppgifter

Välkommen att kontakta Länsstyrelsen för frågor via telefon eller e-post. Telefonnummer och e-postadress finns längst ner på första sidan.